

**UCHWAŁA NR XLVI/304/2017
RADY MIEJSKIEJ W OKONKU**

z dnia 28 listopada 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020.

Na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.) Rada Miejska w Okonku uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Okonka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ**

Włodzimierz Choroszewski

*Załącznik do Uchwały Nr XLVI/304/2017
Rady Miejskiej w Okonku
z dnia 28 listopada 2017 r.*

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020

Okonek, listopad 2017 r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	1
I. WPROWADZENIE	2
II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU	2
Mocne strony	7
Słabe strony	8
Szanse.....	8
Zagrożenia.....	8
III. OCENA I REKOMENDACJE DO KIERUNKÓW DZIAŁAŃ NA LATA 2018-2020	9
IV. ADRESACI PROGRAMU	9
V. CELE PROGRAMU	9
VI. DZIAŁANIA I SPOSÓB REALIZACJI	10
VII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU	12
VIII. ZASADY FINANSOWANIA	13
IX. EWALUACJA I OCENA PROGRAMU.....	14
X. PODSTAWY PRAWNE.....	14

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka. Jest również podstawową formą opieki nad dzieckiem od momentu narodzin aż do uzyskania przez nie samodzielności. To w rodzinie dziecko uczy się zasad postępowania, jest przygotowywane do pełnienia określonych ról w życiu dorosłym. Rodzina przekazuje wartości, zasady i normy. Jest zatem środowiskiem nie tylko mającym wpływ na jednostkę, ale również na kondycję całego społeczeństwa. Cele te osiąga prawidłowo funkcjonująca rodzina. Dlatego jeżeli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje, instytucje zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz działań wspierających i naprawczych.

Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza oraz przemiany demograficzne, które zachodzą w naszym regionie sprawiają, że część rodzin przeżywa kryzys objawiający się kłopotami w znalezieniu zatrudnienia oraz trudnościami finansowymi. Generuje to powstawanie takich niekorzystnych zjawisk społecznych jak ubóstwo, bezrobocie, zagrożenie bezdomnością, przemoc i uzależnienia. Każdy kryzys, z którym boryka się rodzina jest zjawiskiem złożonym i zawsze powoduje niedostateczne wypełnianie przez nią podstawowych funkcji. Dlatego duże znaczenie w pracy z rodziną dysfunkcyjną mają działania profilaktyczne, które pomagają jej w wychowaniu dzieci, przeciwdziałając jednocześnie powstawaniu głębszych problemów zagrażających dobru dzieci i umieszczeniu ich w pieczy zastępczej. Niekorzystne czynniki występujące w rodzinach niejednokrotnie powodują, że jest ona zagrożona wykluczeniem bądź wykluczona społecznie, co w praktyce oznacza ograniczony dostęp do różnych obszarów życia społecznego. Z uwagi na złożoność zjawiska oraz jego wagę działania podejmowane wobec rodziny w kryzysie wymagają skutecznej współpracy różnych grup zawodowych, instytucji i organizacji.

Stąd Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 obejmuje profilaktykę, która prowadzona systemowo ma szansę ograniczyć czynniki ryzyka istniejące w rodzinie i jej otoczeniu społecznym, utworzenie zintegrowanego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. System wspierania rodziny oparty będzie o współpracę publiczno-społeczną i wykorzysta zasoby Gminy Okonek działające w obszarze pracy z rodziną i na jej rzecz.

Przedkładany Program Wspierania Rodziny stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest on spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Złotowskiego oraz Wielkopolskiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do roku 2020.

II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Gmina Okonek położona jest w północnej części województwa wielkopolskiego. Jest jedną z ośmiu gmin wchodzących w skład powiatu złotowskiego. Gmina Okonek liczy około 9 tysięcy

mieszkańców i jest samorządem miejsko-wiejskim, gdzie około 60% mieszkańców zamieszkuje na terenach wiejskich.

Kondycja rodzin z Gminy Okonek jest odbiciem ogólnej sytuacji demograficznej oraz gospodarczej województwa wielkopolskiego. Dane statystyczne ujęte w Wielkopolskim Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku przyjętym Uchwałą nr XL/788/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 16 grudnia 2013 roku wskazują m.in., iż w dalszym ciągu wzrasta liczba dzieci wymagających zapewnienia opieki w pieczy zastępczej, a najczęstszymi powodami umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej są uzależnienia rodziców.

Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, należy zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jakie przynosi rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością oraz rozczarowaniem. Wiele małżeństw rozpada się. Rodzice nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka, zwłaszcza emocjonalne. Coraz częściej zauważalne są różnice pomiędzy rodzinami o niższym i wyższym statusie materialnym. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania aspołeczne, które najczęściej prowadzą do niedostosowania społecznego.

Pracownicy socjalni oraz asystent rodziny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych oraz borykających się z różnorodnymi problemami. Często są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma innymi dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu jak i zaangażowania w podejmowane działania.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 jest analiza danych statystycznych zawartych w sprawozdaniach rocznych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, rokrocznie sporządzana Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, analiza społeczna Gminy Okonek zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz oceny realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

Dla potrzeb Programu opracowuje się **Kartę Diagnostyczną** społeczności lokalnej zawierającą informacje na temat liczby mieszkańców, liczby młodzieży i dzieci, ilości dzieci z terenu Gminy Okonek umieszczonych w pieczy zastępczej, liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej i innych rodzajów świadczeń.

Karta Diagnostyczna Gminnego Programu Wspierania Rodziny
(stan na 31 grudnia n/w roku.)

Wyszczególnienie	rok 2014	rok 2015	rok 2016
Liczba mieszkańców Gminy Okonek	8.990	8.892	8.828

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	577	586	529
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	637	580	655
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	92	117	117
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	114	89	89
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	-	-	639
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Okonek w wieku 0-13 lat	1.100	1.332	1.314
Liczba młodzieży zamieszkującej w Gminie Okonek w wieku 14 – 18 lat	540	540	532
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Gminy Okonek przebywających w pieczy zastępczej	11	14	19
Liczba dzieci/młodzieży z terenu Gminy Okonek umieszczonych <u>w danym roku</u> w pieczy zastępczej	4	3	5
Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych	0	0	0
Liczba osób usamodzielnionych z pieczy zastępczej	0	0	1

W Gminie Okonek w roku 2016 mieszkało 1846 osób w wieku od 0 do 18 lat, co stanowi około 21 % ogółu mieszkańców. Z analizy danych MGOPS wynika iż w 2016 r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 229 rodzin z dziećmi, tj. ok. 43 % ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Przyczyny trudnych sytuacji rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2016 r. obrazuje poniższa tabela.

Występujący problem	Liczba środowisk	% z liczby środowisk tj. 523
Bezrobocie	384	67 %
Długotrwała choroba	277	53 %
Niepełnosprawność	189	36 %
Niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	51	10 %
Alkoholizm/problem alkoholowy	47	9%
Przemoc w rodzinie	29	5 %
Choroby i zaburzenia psychiczne	14	2,7 %
Bezradność i zagrożenie bezdomnością	12	2,2 %
Niezaradność wychowawcza	10	2 %
Trudności z z przystosowaniem po opuszczeniu Zakładu Karnego	8	1,5 %

Jak wynika z powyższej analizy, główną przyczyną złego funkcjonowania rodzin jest bezrobocie, które jest powiązane, bywa pochodną, ale i przyczyną takich czynników dysfunkcyjnych jak przemoc w rodzinie, długotrwała choroba, niepełnosprawność, alkoholizm. Wskazane powyższej dysfunkcje bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi jak również brak kompetencji wychowawczych oraz nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowe, gdyż w dużej mierze dotyczy najmłodszych, zależnych od innych mieszkańców gminy tj. dzieci.

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej i środowiskowych działań na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w roku 1991 stanowi, że: „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji”. Powyższe prawo zapisane jest także w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której w art. 72 ust 2 zapisane jest: „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki oraz wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie:

- rodzinnej, przez którą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe i zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka;
- instytucjonalnej, tj. placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Rodziny zastępcze w Gminie Okonek

Rodziny zastępcze spokrewnione	rok 2014	rok 2015	rok 2016
Liczba rodzin	7	5	5
Ilość dzieci	8	6	1
Ilość dzieci z Gminy Okonek	8	6	0

Rodziny zastępcze niezawodowe	rok 2014	rok 2015	rok 2016
Liczba rodzin	4	4	2
Ilość dzieci	4	4	2
Ilość dzieci z Gminy Okonek	1	1	1

Rodziny zastępcze zawodowe	rok 2014	rok 2015	rok 2016
Liczba rodzin	1	1	1
Ilość dzieci	4	4	3
Ilość dzieci z Gminy Okonek	0	0	0

Instytucjonalna piecza zastępcza	rok 2014	rok 2015	rok 2016
<u>Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego</u>	1	1	1
Ilość dzieci	7	10	9
Ilość dzieci z Gminy Okonek	0	0	0
<u>Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego</u>	0	0	0
Ilość dzieci	0	0	0
Ilość dzieci z Gminy Okonek	0	0	0

W latach 2014-2016, w Gminie Okonek, na mocy postanowień Sądu Rodzinnego:

- w 2 rodzinach oboje rodziców pozbawiono władzy rodzicielskiej,
- w 16 rodzinach nastąpiło ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez nadzór kuratora,
- w 6 rodzinach nastąpiło ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

W opisanych wyżej formach pieczy zastępczej, w 2016 roku przebywało 19 dzieci z terenu Gminy Okonek, co stanowi 1 % grupy wiekowej od 0 do 18 roku życia. Tym samym Gmina Okonek jest ustawowo zobligowana do częściowego ponoszenia kosztów związanych z ich pobytem w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Z powyższych analiz wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie funkcjonowania tutaj Ośrodka jest widoczny. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie odpowiednich rozwiązań, które będą miały na celu zabezpieczenie i rozszerzenie się problemu jak i także jego systematycznego niwelowania. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczyć się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym jak i profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że to rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, którym należy dać szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych oraz szczęśliwe dzieciństwo.

Mówiąc o rodzinie należy spojrzeć na nią szerzej i nie ograniczając się tylko do rodzin dysfunkcyjnych.

W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju należało podjąć działania promujące rodzicielstwo. Jednym z takich działań naszego państwa jest ustanowienie *rządowego programu dla rodzin wielodzietnych*. W ramach tego programu funkcjonuje Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinom posiadających przynajmniej troje dzieci, niezależnie od dochodu. Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, natomiast dzieci do 18. roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do 25. roku życia. Dzieci po osiągnięciu 18. lub 25. roku życia legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności otrzymują Kartę na okres ważności orzeczenia. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie.

Od 2014 r. do 31 grudnia 2016 r. na terenie Gminy Okonek wydano karty dla 73 rodzin. Z tego dla: 50 rodzin z 3 dzieci, 17 rodzin z 4 dzieci, 3 rodzin z 5 dzieci, 1 rodzinie z 6 dzieci oraz 2 rodzinom z 7 i więcej dzieci. Łącznie przyznano 390 kart, w tym: rodzicom 136, a dzieciom 254. Ponadto na terenie województwa wielkopolskiego realizowany jest Program „Wielkopolska Karta Rodziny”, którego adresatami są także „Rodziny 3+”. W/w Program ma na celu ułatwienie rodzinom wielodzietnym dostępu do dóbr i usług za sprawą zniżek na korzystanie z oferty kulturalnej, oświatowej, rekreacyjnej i transportowej wprowadzonych przez podmioty przystępujące do Programu i obowiązujące na terenie województwa wielkopolskiego. Gmina Okonek przystąpiła do w/w Programu w 2015 r. i od tego czasu do 31 grudnia 2016 r. wydano karty dla 17 rodzin. Łącznie przyznano 89 kart, w tym: rodzicom 31, zaś dzieciom 59.

Nie bez znaczenia, wręcz istotne w systemie wsparcia rodzin z dziećmi pozostają rozwiązania wprowadzone w 2016 r. ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz uchwałą RM w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”. W ramach których zaproponowano pomoc finansową oraz rozpoczęto proces systemowego wsparcia rodzin borykających się z niepełnosprawnością ich członków, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci.

Źródło danych statystycznych:

- Urząd Miejski w Okonku – Wydział Organizacyjny (ewidencja ludności),
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Okonku, sprawozdanie za rok 2016,
- Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2016,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – pisemna informacja dotycząca liczby dzieci umieszczanych i powracających z systemu pieczy zastępczej,
- Sąd Rejonowy w Złotowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich – pisemna informacja o liczbie rodzin w których nastąpiła ingerencja Sądu w wykonywanie władzy rodzicielskiej,
- Wielkopolski Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do 2020 roku.

Analiza SWOT Lokalnego Systemu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem.

Mocne strony

- Rozwijający się system pieczy zastępczej.

- Realizacja projektów osłonowych i profilaktycznych.
- Kompetentna i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej.
- Dostępność usług opiekuńczych świadczonych rodzinom.
- Otwartość Urzędu Miejskiego i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na współpracę ze środowiskiem lokalnym.
- Coraz skuteczniejszy system przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Oferta w ramach MGKRPA
- Zabezpieczenie w budżecie gminy środków na realizację zadań obligatoryjnych z zakresu wspierania rodziny (koszty pobytu dzieci w pieczy, koszty asystentury rodzinnej).

Słabe strony

- Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
- Brak oferty poradnictwa specjalistycznego dla rodzin.
- Brak oferty udziału w grupach wsparcia i grupach samopomocowych.
- Niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla dzieci i młodzieży zagrożonej demoralizacją.
- Brak nowatorskich metod pracy z dziećmi i młodzieżą.
- Brak lokalnych organizacji pozarządowych gotowych do prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz realizacji programów i projektów z zakresu wspierania rodziny.
- Brak dostępności do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe.
- Brak zabezpieczenia środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny, innych niż obligatoryjne (tj. np. specjalistyczne poradnictwo rodzinne, tworzenie i utrzymanie placówek wsparcia dziennego, koszty rodzin wspierających, programy wsparcia. działania profilaktyczne itp.).

Szanse

- Pozyskanie kandydatów do pełnienia roli rodzin wspierających.
- Utrzymanie stałego stanowiska pracy dla asystentów rodziny.
- Tworzenie nowych środowiskowych form pracy z rodziną, dziećmi i młodzieżą.
- Utworzenie i utrzymanie placówki wsparcia dziennego.
- Stworzenie rodzinom możliwości korzystania z poradnictwa specjalistycznego.

Zagrożenia

- Brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodzin.
- Ubożenie społeczeństwa i osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny.
- Brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia.
- Niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej.
- Małe możliwości pozyskiwania środków pozabudżetowych przez instytucje na realizację tzw. „projektów miękkich”.

- Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny w kryzysie.

III. OCENA I REKOMENDACJE DO KIERUNKÓW DZIAŁAŃ NA LATA 2018-2020

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz doświadczenia związane z realizacją programu w latach ubiegłych wyznaczono kierunki działań w perspektywie lat 2018-2020.

Podstawą skuteczności programu jest zorganizowanie dla rodzin wsparcia o charakterze systemowym, tj. łączenie różnych form pomocy, oferowanych przez różne instytucje i organizacje.

Doświadczenia z minionych lat wskazują na następujące potrzeby:

- należy utrzymywać zatrudnienie asystenta rodziny,
- należy podejmować działania na rzecz integracji i doskonalenia lokalnego systemu wspierania rodziny,
- prowadzenie systemu szkoleń i superwizji dostosowanych do zadań pracowników socjalnych, asystentów rodziny i przedstawicieli innych grup zawodowych mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz uwrażliwiania na problemy i potrzeby rodzin niewydolnych opiekuńczo-wychowawczo i zaangażowania społeczności lokalnej,
- prowadzenie działań na rzecz pozyskania rodzin wspierających,
- prowadzenie pracy z rodziną z perspektywy potrzeb dziecka.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami programu będą rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Okonek, doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

V. CELE PROGRAMU

Misją programu jest utrzymanie dziecka w rodzinie bądź jego powrót do rodziny.

Cel główny Programu:

Skuteczne wspieranie rodzin w przywracaniu im zdolności do prawidłowego pełnienia ich funkcji.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i monitoring potrzeb i problemów rodzin.
2. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.

3. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
4. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin w kryzysie.
5. Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
6. Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

VI. DZIAŁANIA I SPOSÓB REALIZACJI

Dla realizacji celów zakłada się następujące działania:

1. Wsparcie interdyscyplinarne.

W pracy z rodziną ważną jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Zatem zakładamy, że praca ta będzie realizowana przez powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzić będą w szczególności: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca ta powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

2. Prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki, których ważnym elementem będzie kontynuacja zajęć realizowanych w ramach Środowiskowych Grupach Wsparcia dla dzieci i młodzieży, ale także podjęcie działań zmierzających do uruchomienia i utrzymania funkcjonowania placówki wsparcia dziennego, w kształcie o jakim mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na szczególną uwagę zasługuje również organizacja wsparcia dziennego i wypoczynku dla dzieci niepełnosprawnych, które często wymagają specjalistycznych form opieki oraz dostosowania otoczenia do ich potrzeb. Należy więc podjąć starania, aby lokalna oferta wsparcia dziennego i wypoczynku uwzględniała potrzeby dzieci niepełnosprawnych.

3. Pomoc w formie rodzin wspierających.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo. Zadania rodziny wspierającej to m.in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy. Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy.

W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo lub szkolenie.

4. Poradnictwo specjalistyczne.

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym pedagogicznego, psychologicznego, prawnego, zawodowego), terapii systemowej rodzin, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia, itp. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca powinna opierać się o kontrakt z rodziną.

Poradnictwo powinno dotyczyć sposobów zaspokajania potrzeb dziecka i rozwiązywania problemów wewnątrz rodziny. Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

W ramach działań profilaktycznych powinno uwzględnić się usługi dla rodzin wychowujących dzieci, szczególnie dzieci niepełnosprawne, które stanowiąc będą pomoc rodzicom w zapewnieniu należytej opieki w czasie, gdy nie mogą jej sprawować osobiście lub gdy ich kompetencje rodzicielskie są niedostateczne.

6. Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych i pomocy wolontarystycznej.

Narzędziem wzmocnienia rodzin dysfunkcyjnych może być pomoc wolontarystyczna, ze szczególnym uwzględnieniem wolontariatu seniorów oraz tworzenie grup wsparcia i samopomocowych. Ich celem będzie wymiana doświadczeń, zapobieganie izolacji, a także wzmocnienie systemu wsparcia. Niezwykle ważnym działaniem jest również integracja rodzin zdefiniowanych wokół podobnych problemów poprzez organizację wspólnych wyjazdów szkoleniowo integracyjnych, których celem będzie wskazywanie sposobów radzenia sobie z problemami wychowawczymi, aktywne spędzanie czasu z dziećmi, prawidłowe prowadzenie gospodarstwa domowego, itp.

7. Usługi asystenta rodziny.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. Jeden asystent może świadczyć pracę na rzecz 15 rodzin maksymalnie.

8. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin

Wsparcie i pomoc w ramach tego działania powinno być kierowane do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o posiadane środki i zasoby. Wsparcie powinno być wielopłaszczyznowe i obejmować zarówno poprawę ich warunków bytowych jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia, rehabilitacji, wypoczynku itp. Priorytetem pomocy jest zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych ciepłych posiłków, wyposażenia w artykuły szkolne, opieki przedszkolnej, wypoczynku i możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego.

9. Doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz przedstawicieli innych grup zawodowych mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny.

Mając na uwadze skuteczność podejmowanych działań wobec rodziny dysfunkcyjnej oraz możliwość podjęcia działań profilaktycznych we wczesnej fazie kryzysu, niezbędna jest profesjonalizacja grup zawodowych działających w obszarze wspierania rodziny. Wczesna interwencja w rodzinie, dostęp do nowych metod i technik pracy przyczyni się do zmniejszenia skali problemów opiekuńczo-wychowawczych mieszkańców Gminy Okonek oraz liczby dzieci umieszczanych dzieci w pieczy zastępczej.

10. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

- W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:
  - ✓ 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
  - ✓ 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
  - ✓ 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

- W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:
  - ✓ 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
  - ✓ 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
  - ✓ 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

- W przypadku umieszczenia przez sąd dziecka pozbawionego opieki i wychowania rodziców w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej gmina właściwa ze względu na miejsce urodzenia dziecka jest obowiązana do współfinansowania opłaty, o której mowa w art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.), w wysokości:
  - ✓ 10% w pierwszym roku pobytu dziecka;
  - ✓ 30% w drugim roku pobytu dziecka;
  - ✓ 50% w trzecim roku pobytu dziecka.

VII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Założenia Programu Wspierania Rodziny w ramach swoich kompetencji winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe i inne podmioty, w szczególności realizujące zadania na zlecenie Gminy Okonek oraz osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną.

Przy realizacji Programu współpracować winny:

- podmioty publiczne:
  - ✓ właściwe wydziały i stanowiska Urzędu Miejskiego,
  - ✓ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
  - ✓ szkoły, przedszkola, żłobki,
  - ✓ Centrum Usług Wspólnych,
  - ✓ Straż Miejska,
  - ✓ Okoneckie Centrum Kultury,
  - ✓ Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej;
- podmioty niepubliczne:
  - ✓ szkoła, przedszkola, żłobki,
  - ✓ organizacje pozarządowe działające w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia,
  - ✓ kluby i organizacje sportowe,
  - ✓ kościoły i związki wyznaniowe,
  - ✓ Caritas;
- samorządowe służby i instytucje o zasięgu powiatowym, i inne:
  - ✓ Policja,
  - ✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
  - ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
  - ✓ zakłady opieki zdrowotnej,
  - ✓ placówki opiekuńczo-wychowawcze,
  - ✓ Sąd Rejonowy w Złotowie;
- samorządowe zespoły, komisje, grupy o zasięgu gminnym
  - ✓ Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
  - ✓ Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
  - ✓ Grupy robocze i interdyscyplinarne powoływane w indywidualnych przypadkach,
  - ✓ inne.

W realizacji swoich zadań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet, także wówczas gdy nie stanowi ona ich podstawowej misji.

VIII. ZASADY FINANSOWANIA

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków:

- budżetu Gminy Okonek,
- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
- programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,

- pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych, także z funduszy UE.

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

IX. EWALUACJA I OCENA PROGRAMU

Monitoring Programu prowadzony będzie corocznie poprzez gromadzenie danych i informacji w zakresie działań opisanych w niniejszym Programie, które przedstawi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Okonku w sporządzanej corocznie w terminie do 31 marca każdego roku informacji z działalności MGOPS.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez analizę następujących danych:

1. Liczba grup roboczych, interdyscyplinarnych, zadaniowych powoływanych w sprawie rodziny przez pracowników socjalnych lub asystentów rodziny.
2. Liczba osób uczestniczących w konferencjach, szkoleniach.
3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktury tych rodzin.
4. Liczba rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo.
5. Liczba rodzin, doświadczających przemocy domowej.
6. Liczba dzieci objętych pomocą społeczną.
7. Liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego.
8. Liczba dzieci korzystających z oferty Środowiskowych Grup Wsparcia.
9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
10. Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.
11. Liczba osób usamodzielnionych.
12. Kwota wydatkowana na koszty utrzymanie dzieci w systemie pieczy zastępczej.

X. PODSTAWY PRAWNE

Zapisy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018–2020 są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego i międzynarodowego, w szczególności takimi jak:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- Konwencja Praw Dziecka,
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka,
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,

- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ**

Włodzimierz Choroszewski

UZASADNIENIE
DO UCHWAŁY NR XLVI/304/2017
RADY MIEJSKIEJ W OKONKU

z dnia 28 listopada 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2017 r., poz. 1875) do wyłącznej właściwości rady gminy należy stanowanie w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady gminy.

Obowiązek uchwalania gminnego programu wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.).

Przywołany przepis stanowi, że do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

BURMISTRZ OKONKA

Małgorzata Samec